

Teatrul real și cel imaginar

Cornelia Gheorghiu, diabolica, provocatoarea Abigail din *Vrăjitoarele din Salem*, sclipitoarea și grațioasa Gwendolyn din *Ce înseamnă să fii Onest*, misterioasa Mașa, iremediabil pustiită sufletește din *Pescărușul*, grava, fragila și fanatică Ioană a *Abatoarelor*, actrița de obicei atât de sigură și dezinvoltă pe scenă, e rezervată și timidă în fața întrebărilor noastre.

— Joci de zece ani, de la repartitie, mi se pare, pe venerabila scenă a Naționalului ieșean. Ai sentimentul sau „complexul” provinciei despre care s-a vorbit atât de mult la „masa rotundă” a revistei noastre, anul trecut ?

— De ce să ne ascundem ? Există acest complex, și desigur îl am și eu, nu fiindcă nu joc în București, ci fiindcă nu sîntem văzuți de critica de specialitate. Repet, nu fiindcă nu sîntem apreciați, ci fiindcă nu sîntem văzuți ! Nu numai că nu sîntem văzuți, dar nici nu prea avem timp să vedem la rîndul nostru ce se joacă în alte teatre. În afară, bineînțeles, de turnee, fie ele de prestigiu sau de încasări, care trec prin lași... Dar cum aceste turnee nu sînt toate semnificative, ne lipsește confruntarea cu ceilalți, verificarea în fața colegilor noștri.

— Cum te simți pe scena Naționalului ieșean ?

— Cit timp joc, foarte bine. Deși sînt bucureșteancă, și-aș mîni spunînd că nu mi-e dor de casa mea, de străzile mele...

— Și nu aspiri să vii în București ?

— Aș minți din nou dacă aș spune că nu doresc să joc în București, dar să fim realişti : scenele care mă interesează sînt ocupate, iar eu nu știu, și nu am timp să aștept „pe afară”.

— Evident, la București există un mai mare risc să nu joci. Gîndește-te la atîtea actrițe mari, care nu au avut un rol serios de stagioni întregi. Ileana Predescu, un exemplu. Sau Elena Bartok, care după atîtea succese aici, în mod inexplicabil n-a izbutit să apară pe nici o scenă din București.

— Poate că acești actori sau actrițe au răbdare să aștepte ; dar eu, și aici îi răspund lui Vasile Gheorghiu, al cărui interviu l-am citit cu atenție, (am fost aproape colegi, ne-a despărțit un an la Institut) — mă tem că nu știu să aștept, nu știu să am răbdare. El vorbea despre știința de a aștepta un rol. Dar există oare și o știință de a-ți păstra cei treizeci de ani pentru toate

rolurile pe care ți le dorești? Și în sfârșit, aparțin, ca și Vasile Gheorghiu, unei generații (promoția lui — '61, a mea — '62) poate mai puțin curajoasă, poate mai marcată de prejudecăți... Promoția noastră, fără să fie „de aur” și fără să spună cuvinte mari, a plecat cu bună credință în teatrele din țară și, majoritatea, a rămas la „posturi”.

— *Să trecem de la subiectul „promoție”, la subiectul „Cornelia Gheorghiu”. Pe cind Șen-De-Sui-Ta?*

— Aceeași întrebare a fost lansată de Florin Tornea în revista „Teatrul”. Nu știu. Aș vrea, sint o partizană a teatrului lui Brecht, nu fiindcă Brecht a scris roluri fantastice pentru actrițe! Dar să nu uităm că *Omul cel bun* al lui Andrei Șerban nu a fost încă „uitat”.

— *În acest „ordin al brechtienelor” din care faci parte, ai fost, pe rând, Katrin din Mutter Courage, Virginia din Galileo Galilei și acum Ioana Dark. Ce-ai câștigat din această experiență?*

— În cazul lui Bertolt Brecht, în mod special, am lucrat cu doi regizori germani: Fritz Bennewitz (*Galilei*) și Hannes Fischer (*Sfinta Ioana...*). Experiența a fost interesantă: primul este un temperament latin, a lucrat într-un stil mai apropiat de cel al regizorilor noștri; Fischer are o metodă extrem de riguroasă, uscată așa spune, cu o disciplină severă, matematică. Hannes Fischer a jucat alături de Helene Weigel pe unul din fiii Annei Fierling, în regia lui Bertolt Brecht. Mi se pare un noroc să lucrezi cu cineva care a colaborat direct cu Bertolt Brecht, chiar dacă ne gândim că Brecht-teoreticianul nu este deopotrivă cu Brecht-dramaturgul. Indicațiile lui Fischer erau întotdeauna mici parabile pentru înțelegerea unei situații, unui vers, chiar pentru un cuvânt. M-am aflat în fața unei întâlniri rare: Sfinta Ioana... Am iubit dintotdeauna acest personaj-mit pentru marea ei credință, pentru lupta nesfârșită cu ea însăși, cu slăbiciunile și greșelile ei omenești, pentru lupta cu slăbiciunile și greșelile celor din jur, pentru adevărul, dreptatea și iubirea de oameni, plătite prin moarte. Ioana Dark, adună aproape totul: temele din *Omul cel bun* și *Cercul de cretă*, dorința finală a lui Galilei („Vreau să știu”) și celelalte Ioane, ale lui Shaw, Anouilh, Schiller. Ioana lui Brecht începe lungul drum al cunoașterii naivă și credincioasă, slabă și puternică, dar arsă de fanatismul aflării adevărului. Și nu-i ușor să mori negîndu-ți dumnezeul (credința de-o viață), nu-i ușor să mori crucificîndu-te singură — să afle cei ce rămîn că „Violenta ajută acolo unde stăpîna e violența, și pe om îl ajută doar cine e om”.

— *Spectacolul se joacă? Aveți public?*

— Din motive administrative, mai rar. Am avut doar 16 spectacole. Avem un plan mare

de deplasări. Colectivul se dispersează... Cam așa se întimplă și cu alte spectacole bune, ca *Pescărușul*, *Noaptea Iguanei*, *Bolnavul închipuit*...

— *Te satisface critica spectacolului?*

— Este un spectacol care nu putea să nu se bucure de atenția criticii. (Pentru că este un Brecht, pentru că este în premieră pe țară, pentru că poartă semnătura regizorală a unui brechtian „de baștină”.) Dar „Săptămîna” notează scurt, ironic, că este „un spectacol pentru specialiști” și că s-a depus „o muncă cît pentru alte două montări”. Este foarte adevărat, dar mă întreb, ce alte două montări ar fi preferat „Săptămîna” și ce specialiști avea în vedere: specialiști în teatrul brechtian, în teatru, în general, sau în economie politică? *Sfinta Ioana a Abatoarelor* pare o lecție de economie politică, dar specialiștii (dacă sînt) nu se opresc la prima lectură, care este înșelătoare. Muncă dublă? Ei bine, da. Noi ne-am putut permite. Avem un colectiv mare de actori devotați, o scenă (rară!) cît o catedrală, și fără frică vom monta stagiunea viitoare, poate tot în premieră pe țară, *Danton* de Camil Petrescu!

— *Ai jucat în piese de Shakespeare?*

— Viola, în *Noaptea Regilor*, în regia lui Crin Teodorescu. Întîlnirea mea cu Crin Teodorescu a fost hotărîtoare. Deși spectacolul nu a avut succes, rolul a rămas pentru mine, într-un fel, o victorie personală. Am simțit atunci că mă remodelez. Era în 1966. Jucasem foarte mult, știți cum e în provincie, cînd vii după repartizare! Ești distribuită în aproape toate spectacolele și, la un moment dat, publicul are impresia că te cunoaște definitiv, și nu mai așteaptă nimic de la tine! În acele momente, datorită lui Crin Teodorescu, am simțit că m-am transformat în adîncul ființei mele, am aflat parcă și o nouă înfățișare, noi gesturi, priviri, gînduri...

— *Te mai gîndești la Shakespeare? Ai dori să joci Ofelia, Julieta?*

— Nu. Nu.

— *De ce? Din spirit de frondă?*

— Din religiozitate.

— *Am uitat că faci parte din „ordinul sfînt al brechtienelor”!*

— M-ați înțeles greșit. Ofelia, Julieta, nu sînt oricui hărăzite... Este necesară o constelație fericită...

— *Crezi oare că nu le-ai putea juca?*

— Cine oare mi-ar putea oferi sentimentul împlinirii lor?

— *Regizorul... Ce înseamnă regizorul pentru dumneata?*

— Totuși, Singură, mi-e greu să mă definesc. Am nevoie de cineva care să creadă în mine. Căruia să-i ofer șansa de a se exprima prin mine...

— Poate că nu te deșinești și fiindcă ai jucat în registre extrem de variate. Mi se pare că între cele 30 de roluri, au fost și ingenue și cochete și compoziții din autori ca Čehov, Miller, Ostrovski, Molière, Shakespeare și Brecht... Toate laolaltă pot alcătui profilul unui actor.

— Da, dar încă o dată cred că totul depinde de existența regizorului. Un actor fără regizor se salvează prin bun simț, în disperare de cauză, dar nu va avea bucuria împlinirii. Și invers!

— Care au fost regizorii care ți-au marcat formația?

— Ajung să cred că e greu să măi găsești regizori dispuși să marcheze formația unui actor. Cred că nici un actor nu s-ar simți înjosit să fie considerat „creația“ unui regizor. Eu nu știu dacă m-a „însemnat“ cineva, dar știu că m-am străduit să nu risipesc ce mi s-a dat. O întâlnire la care țin și în care cred: Cătălina Buzoianu. *Pescărușul*, din păcate, nejucat prea mult, și nevăzut de mulți, a însemnat mult pentru mine.

— Ai jucat Nina?

— Nu, îmi doream Nina. Dar Cătălina Buzoianu m-a convins să joc Mașa, acest al doilea „pescăruș“, mi-a dăruit un balansoar intangibil pentru ceilalți și mi-a creat un cimp magnetic special. De altfel, la repetiții, s-a obținut acel fluid magic, care transformă distribuția într-o echipă.

— Există la Iași premisele sau chiar nucleul unei echipe?

— E greu de spus. După mine, echipă înseamnă cointeresarea actorului. E o formulă poate crudă, dar reală. Sigur că la unele spectacole se instaurează un climat pozitiv. Dar asta depinde, firește, de regizor. La repetițiile cu *Pescărușul* sau cu *Bolnavul închipuit* ne simțeam angajați într-o cauză comună. Echipă, cred că e prea mult spus.

— În ce raporturi te afli cu filmul românesc?

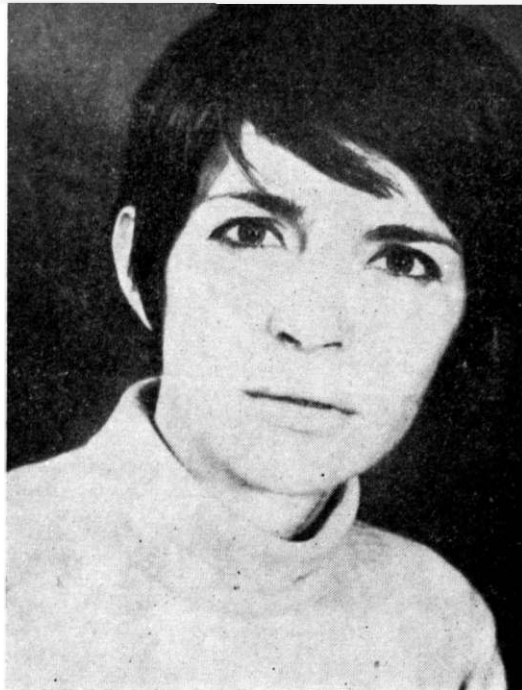
— În raporturi de galanterie. Am impresia că Buftea îmi tot face curte... propuneri (pentru *Golgota*, *Sentința*, *Așteptarea*), dar mă simt ca Solveig, tot așteptându-l pe mincinosul Peer. De fapt, singura ocazie pe care regret că am ratat-o, a fost întâlnirea cu Lucian Pintilie. Îmi amintesc că și Ștefan Fordache, partenerul de probe în cuplul pe care ar fi urmat să-l realizăm (*Duminică la ora 6*), a mărturisit într-un interviu același regret.

— O întrebare stas — de interviu: ce proiecte ai?

— Proiectele mele depind de necesitățile repertoriului teatrului.

— Îți admir spiritul de disciplină. Dar în teatrul imaginar pe care-l ai, ca fiecare actor de altfel, ce repeți?

— Aș prefera să discutăm despre teatrul real. Cel imaginar, cu regizori imaginari, e un teatru minunat dar nu există.

— Și în teatrul real?

— Acolo operăm cu termeni precum „planificare“, „organizare“; aceștia determină soarta unui actor, soarta unui spectacol în viața culturală a unui oraș. Deci, joc în ce sînt distribuită. Nu-mi îngădui niciodată să cer o piesă, un rol, un regizor. Dar mi-aș dori ca pe o bucurie personală, ca măcar o dată la două săptămîni să fiu pe scenă cu Ioana.

— Consideri distribuirea într-un rol o favoare sau un drept?

— În teatrul ideal sau în cel real? Ideal, ar fi un drept al actorului. Realitatea însă ne învață încetul cu încetul că acest drept devine și o favoare (poate termenul nu-i cel potrivit), dar este oricum o șansă care apare, care se oferă. Mi se spune că am noroc.

— De ce?

— Fiindcă joc (hai să ridem!), fiindcă am făcut probe la Buftea... fiindcă mă aflu doar la numai 500 km de București!

— Dincolo de noroc, ai cu siguranță niște arme profesionale precise, pe care presupun că le-ai perfecționat.

— Dacă aș cunoaște dinainte butoanele pe care trebuie să apăs pentru reușita unui rol, m-aș simți artisticeste terminată. Sper să mă mențin în incertitudine, în teama de rol, dibuind... Cînd o să pierd acest sentiment, cînd un rol mi se va părea de la început descifrat, atunci probabil că voi fi pierdută. Pînă atunci, mereu mi-e frică și mereu o iau de la început...

Administrația ziarului „Rampa”

București.
Str. Știrbei
Telefon 4275

4 Octombrie 1913

Scumpă domnișoră,

S'ie început stagiunea teatrală și pe D-ta degeta te căutam pe toate afizele,
pe toate scenele. Tina Barbu a dispărut!

Fără primim scrisori dela nenumărate d-tale admiratori care, împreună cu noi,
se întreabă ce este cu Tina, ce face Tina? și nimănui nu ghi să ne lămurească dacă Tina
se mai găsește în București! Mariana Bruculea nu ghi nimic, nici măcar adresa d-tale.
La Teatrul Național deosebită. Ea e un talent plastic și operant și în condiții de
viață foarte puține, pe lângă talentul d-tale extraordinar, e dat un
personaj, unde ai creat altele oameni adevărați! Te acceptăm cu toată încrederea, dar se pare
că te acceptăm gradualic.

„Rampa” însă nu poate să țină și de acum înainte reținută în privința
interzicilor Tinei Barbu. Deaceia te rog, în numele ei, să ne comunici domiciliul și planșele
d-tale pe care sînt doritori să le cunoască toți căci au fost fetele și te vați jura
(și unea nu te-a văzut?) Scrisoarea, cu voie d-tale, vom publica-o în „Rampa” mai ales
în vederea că ai văzut la noi în București.

Încheindu-mă și dintr-o parte pentru dragățile ce mi-au scris și acum, te rog să
primiți deodată cu schimbările mele de adresă, expresiunea admirației tuturor colaboratorilor
noștri.

L. Rebreanu